

A VÁROS RÉSZ amely kétszer halt meg...

Már elkotródott a jég a Duna hátáról és megkezdődött az élet az Ős-Tabánban. Mirko Vucetics hajósgazda, aki már jónéhányszor járt erre bárkájával, amelyen gabonát, hízott disznót, bőrt szállított Bécsbe, a császárvárosba, kikötötte cifra kis hajóját és megpihentette fáradt hajóvontató lovait. A matrózok, mintha ujjászülettek volna, amikor megpillantották az öreg Gellérthegyet, mert nemcsak a Gazda, hanem ők is jól ismerték azt a vidéket, amelyet a hegység kis ideig eltakart előlük. Tudták, hogy nem-

sokára kikötnek és az út eddigi fardalmait kipihenhetik valamelyik „Tabáni” kis kocsmában, ahol vig dalolás és a valódi szerb ételek fogyasztása fel fogja frissíteni őket és erőt ad nekik, hogy kibírják az utat, amíg a bárka Pozsonyban újra ki fog kötni.

Derék hajósaink ezután elindultak, hogy felkeressék Pest-Buda városának ezt a maga mivoltában különös városrészét.

Sokan nem tudják, hogy Tabán 1810 előtt más volt, mint ahogyan azt a későbbiek ismerték. Az igazi Ős-Tabán — és ne szépítsük a dolgot — bizony furcsa egy hely volt. Arra, ott beljebb a Dunától, a Tabán a matrózkocsmák világa volt. Ezt a dicsőséget azáltal vívta ki, hogy a Duna ennek a helynek a közelében igen alkalmas volt a kikötésre. A hely adottságából következett, hogy ezen az első kikötőhelyen adjanak találkozót egymásnak a kupecok és a matrózkocsmák rejtett fészkeiben adják-vegyék azt, amit a város előljárói kifogásoltak, sőt meg is tiltottak. De itt az Ős-Tabánban, ahol a közigazgatást Miska bácsi, a bakter jelentette, korlátlan lehetősége volt a tiltott kereskedelemnek.

Tabánnak ez a része igen furcsa építészeti tünemény volt, mert nemcsak a szegénység, hanem a gyakori duhajkodás senkit sem bátorított arra, hogy szabályszerű házacskát építsen. Ezt a helyet, amelyet a bizonytalan, vagy még ilyen foglalkozásának sem tekinthető egyének tartották megszállva, nemcsak a budai, hanem a rendes tabáni polgárok is elkerülték.

Megkíséreljük leírni az Ős-Tabánnak ezt a jellegzetes részét. Az „épü-

letek” a várostól lopott karókból, bádogg hulladékokból, a szemérről felszedett gyékényponyvákból, elhasznált ládákából, kiselejtezett zsákokból és egyéb hulladékokból készültek. Egy viszont igaz, hogy ezek a kalypbák nem hajléknak készültek, hiszen nem is volt ablakuk, a füst pedig kémény hiányában az ablaknyílásban távozott el. Az igazi tabáni élet tulajdonképpen az udvarokban és a kertekben zajlott. Itt főzték kisüstön a pálinkát, nagy üstben a lekvárt, füstölték a fokhagymás kolbászt és ütötték csapra a hordókat. Az élet itt akkor kezdődött, amikor a jég már eltakarodott a Duna hátáról és fejeződött be, amidőn a víz az új téiben ráncossá tette a Duna hullámain.

Azon a bizonyos napon, amelyen Tabán először halt meg, az élet éppen úgy zajlott, mint máskor. A kertekben vígan főzték a kisüstit, sütötték a lacipecsenyét, a vidám matrózok napszakra való tekintet nélkül daloltak és ha rosszul ment a kártya, bizony késeltek. Ez már senkit sem érdekelt, mert ami megszokott, nem kelti fel a figyelmet.

Minden lakott helységnek megvan a maga sajátosság zaja, amely szinte jellegzetesnek mondható. És minden bennszülött biztonságban érzi magát, amíg városa megszokott zaját hallja. Az Ős-Tabánnak is megvolt a maga sajátosság zaja.

Amikor Vuceticsék elindultak Tabánba egy kicsit szórakozni, a zaj rövidesen mintha megváltozott volna. Lassú, megszokott hangja egyre nyugtalanabb lett. Valaminek törtennie kellett!

A megszokott zajba, mintha enyhe ropogás vegyült volna, amely hol erről, hol a másik irányból hallatszott. A veszedelmes hang szédítő iramban fokozódott, és még félelmetesebbé tette a templom félrevert harangja. Tűz van Tabánban! — mindenki menekül. Azok a tabániak, akik még néhány órával előbb barátként beszélgettek egymással, most fejüket vesztve taszigálták egymást, hogy meneküljenek. Nem volt irányító kéz, amelyik a helyes utat megmutatta volna. A tűzvésznek ebben az orgiájában csak a kaos irányított. Tervszerűen csak a lángok dolgoztak, amelyek minden irányból támadásra indultak. A sok karó, gyékény, zsák, szemét, amely nem is olyan régen még a hajlék látszatát keltette, most már az ádáz ellenség pusztító erejével csapott le áldozatára, a romlott, piszkos Tabánra. Hogy mi volt ezen a napon Tabánban, azt csak a krónikás tudná leírni! A pusztulás teljes volt. A tűz kitombolta magát és miután mág-

Budapestre vonatkozó újságcikkek		OSZTÁLYOZÁS	
Szerző: <i>Jacsi György - dr. Jékelyszi György</i>	Cím: <i>A városrész amely kétszer halt meg...</i>	Tárgy	<i>91(439Bp)09</i>
Forrás: <i>Vendéglátás</i>	(Hely)	Hely	<i>Tabán</i>
<i>1963 márc.</i>	(Idő)	Idő	<i>1. 1963</i>
	(Köt. v. füz.)	Személy	
	(Oldal)	Helyszám	

lyára vonszolta a várost és jó néhány lakóját, maga is meghalt, mint az a városrész, amelyet megölt.

Amikor Vucseticsék ismét elkötötték hajójukat, nem maradt más az Ős-Tabánból csak por és hamu, még az öreg tabáni templom is nagyrészt a tűz martaléka lett. Ezen az éjszakan már nem kellett Miska bácsinak figyelmeztetni a lakókat, hogy vigyázzanak a tűzre.

Az öreg Gellérthegy még alig törölte ki szemeiből a könnyeket, amelyekkel meggyászolta bűnös, de mégis kedves Tabánját, máris láthatta, hogy a hamu felett az Új-Tabán kezd kicsirázni. Az Új-Tabán, amelyet nem éppen jó májú írók Ūri-Tabánnak kereszteltek el, már „valódi” építőanyagot használt. A házacskák vályogból és téglából épültek, a füst valódi kéményen keresztül távozott el és az ablakok, amelyeket oly széppé tett a virágzó muskátli és fukszia, valódi üvegből készültek. Tabán megkomolyodott. A kerteket már nem a telekkönyv, hanem valódi kerítés választotta el egymástól és az élet már a tetők alatt zajlott.

Az ujjászületett Tabán nem volt ugyan idegenforgalmi érdekesség, mégis kedves volt sajátos romantikájával. Kis kocsmái és fogadói,

amelyekben rövid körsétát fogunk tenni, már nem a hetvenkedőknek adtak szállást, hanem még azok a budai polgárok is szívesen ellátogattak ide, akik a múltban a Tabán szót csak félve ejtették ki.

Az idő halad és minden szeret megújhódni, még maga a Főváros is. A városrendezés adta a csákányt azok kezébe, akik végrehajtották a Közmunkák Tanácsának ítéletét. És Tabán másodszor is meghalt.

Érdekes városrész Tabán, mert azért hal meg mindig, hogy megújítsa magát. Szocialista városrendezési politikánk megtalálta Tabán kialakításának megfelelő formáját és új, modern, a kornak megfelelő városrészt épít ezen a helyen, ahol új fejezet fog nyílni a vendéglátóipar történetében is.

Sárai József—Dr. Sebestyén Lajos
(Folytatjuk)